

۱۴۴۲

یار دبستانی من

منصور تهرانی

به کوشش یاشار هاشم‌زاده

www.ketab.ir

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

فهرست

آنچه که گفتنی است ۷

مقدمه ۱۰

گفت و گو ۱۳

داخل پرانز ۷۱

خبرنامه ۷۲

کمانچه ۷۴

دشتی ۷۶

پی اون چادر گل دار ۷۸

یوسف گم گشته ۸۰

بچه‌ی با معرفت داراب ۸۱

قیطریه ۸۲

گل‌واژه ۸۵

بیف استراگانف ۸۶

کو تفنگ من؟ ۸۸

وارتاتن ۹۱

چارلز برانسون ۹۲

تو این جا چی کار می کنی؟ ۹۴

در خدمت هستیم! ۹۶

مجموعه‌ی ترانه‌ها ۹۷

پولک ۹۸

دختر مشرقی ۹۹

عشق ۱۰۰

هوای باغ ۱۰۲

ای رسیده از راه ۱۰۴

پشیمان ۱۰۵

مریخی ۱۰۷

۱۰۹	چشمه
۱۱۱	نارنج و ترنج
۱۱۲	سرسپرده
۱۱۳	بدرقه
۱۱۵	کوچه‌های برقی
۱۱۶	خلوت
۱۱۸	تو همونی
۱۲۰	یانه
۱۲۲	بعد از تو
۱۲۴	خلوق
۱۲۶	زهج
۱۲۸	پیشکش
۱۳۰	بومی
۱۳۲	رستن
۱۳۳	آدم و حوا
۱۳۴	ستاره
۱۳۵	گل زرد
۱۳۷	درخت
۱۳۹	عشق تازه
۱۴۰	دل صدساله
۱۴۲	معجزه گر
۱۴۴	ساربون
۱۴۶	مرد
۱۴۸	حرف بزن
۱۵۰	شمال
۱۵۲	گل‌واژه
۱۵۴	روایت
۱۵۶	گلزار
۱۵۸	اوج
۱۶۰	تردید
۱۶۲	خیابون
۱۶۴	انتظار
۱۶۵	شب زخمی

۱۶۷	باغ بلور
۱۶۹	پنجره‌ها
۱۷۰	آدم برفی
۱۷۲	زمزمه
۱۷۴	گلای باغچه
۱۷۶	بیا بیا
۱۷۷	دو پرندۀ
۱۷۹	غریب
۱۸۱	سرخه ، رستم از سیلی
۱۸۲	بزرگ
۱۸۳	نارنج
۱۸۵	عکس
۱۸۷	محلۀ قدیم
۱۸۹	دوست دارم
۱۹۱	دو پرندۀ (۲)
۱۹۳	تفاهم
۱۹۵	اگه بخوای می‌تونیم
۱۹۷	بخون به نام عشق
۱۹۹	قدم‌رنجه
۲۰۰	خون‌آباد
۲۰۱	یار دبستانی من
۲۰۲	گل گندم
۲۰۳	مرز
۲۰۴	پرندۀ
۲۰۵	قیامت خون
۲۰۷	خورشید جنوبی
۲۰۹	چشم به راه
۲۱۰	بیگانه
۲۱۱	شعله‌های اکبر
۲۱۲	اما هرگز
۲۱۳	مسافر
۲۱۴	ساز شکسته
۲۱۶	هیچ کجا وطن نمی‌شه

۲۱۸	غربت
۲۲۰	پله‌ی آخر
۲۲۱	دل‌فرنگی
۲۲۲	هلهله
۲۲۳	تولد عشق
۲۲۵	دونه دونه
۲۲۷	نسلِ ثم‌شده
۲۲۹	معلم عشق
۲۳۱	رئین
۲۳۳	ی بندر
۲۳۵	جعبه‌ی جادو
۲۳۶	برج عاج
۲۳۸	ترانه‌سُر
۲۴۰	فال
۲۴۱	کوچه
۲۴۲	پسرم
۲۴۳	یاران
۲۴۵	مهاجر
۲۴۶	آشتی
۲۴۷	وادی عشق
۲۴۸	آرزو
۲۵۰	خواب خوش
۲۵۲	سرباز خسته
۲۵۴	ای نازنینم
۲۵۵	اصل

۲۵۶ جداولِ مشخصاتِ آثار

۲۶۳ از نگاهِ دیگران

۲۲۳ تصاویر

به جای، بقیه...

زمانی که به کارنامه‌ی منصور تهرانی نگاه می‌کنیم جُدا از یارِ دبستانیِ من که جایگاهِ ویژه‌ای در بینِ تمامِ آثارِ او دارد و شاید جایگاهِ این ترانه در بینِ مردم، برای هر ترانه‌سرایی رشک‌برانگیز باشد، به ترانه‌هایی برمی‌خوریم که در کنارِ نوآوری‌ها و تصاویرِ شاعرانه‌شان، از طرحی بانی بخشی از معروفیت و محبوبیتِ خوانندگانشان شدند و از طرفِ دیگر، در حلقه‌ی معروف، هم‌چنان برای آن خواننده، کار می‌کنند!

اما دلیلِ کم‌کاریِ این ترانه‌سرا، که در سال‌های آخرِ دهه‌ی پنجاه، از پرکارترین ترانه‌سراهای ایران بود، چیست؟ شاید این سؤال، اولین سبلی بود که من پیشنهادِ این مصاحبه را به منصور تهرانی دادم. وقتی گفت و گویمان آغاز شد، بیش از هر چیزِ دیگر، بی‌حاشیه‌بودن، اخلاق‌مداری و تلاشش برای حفظِ جایگاهِ

ترانه‌ی یارِ دبستانی من، برایم جالب بود. دوست داشت از دوستانش بگوید، آن‌هایی که رفیق بودند، نه بزرگانی که به اسم رسیدند و دیگر حتی سراغی هم از او نگرفتند.

ساعت‌ها گفت‌وگو کردیم و از ابتدا هم هدفم نقد ادبی آثارش یا چیزی شبیه به آن نبود و تنها به فکر ثبت گوشه‌ای از تاریخ ترانه‌ی این سرزمین بودم. هرچند منصور تهرانی در بخش‌های هنری دیگری مثل فیلم‌نامه‌نویسی، کارگردانی سینما و حتی ساخت موسیقی متن فیلم هم بسیار فعال بوده اما بدون شک، او با ترانه‌هاش به عنوان یکی از بهترین‌های ترانه‌ی سرزمینمان شناخته می‌شود. در خلال این گفت‌وگوها، گاهی به قول معروف، حرف توی حرف می‌آمد و خاطره در خاطره می‌آمد که منصور تهرانی می‌گفت: «داخل پراتنز بگویم...» و خاطره‌ی دیگری را تعریف می‌کرد و من برای این‌که رشته‌ی کلام از دستش خارج نشود، سکوت می‌کردم و سعی شنیدم و البته لذت می‌بردم. اما به دلیل حفظ خط اصلی مصاحبه، تعدادی از این خاطرات را در بخشی با عنوان داخل پراتنز آورده‌ام که هم شیرینی این خاطره‌بازی‌ها را با مخاطبان منصور تهرانی تقسیم کرده باشم، هم لطمه‌ای به روند اصلی مصاحبه وارد نشود.

سعی‌ام این بود به جای گزیده‌ی ترانه‌ها، مجموعه‌ی ترانه‌های منصور تهرانی را جمع‌آوری کنم تا ضمن آگاهی از مسیر ترانه‌سرایی او، نوعی تاریخ‌نگاری کرده باشم. هرچند کاری بسیار دشوار بود، چراکه گاهی حتی خود ترانه‌سرا هم نسخه‌ای از برخی ترانه‌هایش نداشت و در بعضی موارد نسبت به این ترانه‌ی مورد نظرمان، سروده‌ی او باشد هم دچار تردید بود، چه رسد به آگاهی از تاریخ دقیق سرودن و انتشار ترانه‌ها!

بخشی دیگر از این مجموعه با عنوان منصور تهرانی از نگاه دیگران نظرات و خاطرات نزدیکان و همکاران منصور تهرانی در مورد اوست، به همراه دیدگاه

ترانه‌سرایان و منتقدان ترانه در مورد آثارش، که البته طولانی شدن پروسه چاپ این مجموعه هم به خاطر جمع‌آوری همین بخش بود. چراکه مصاحب سال ۹۱ به پایان رسید و آخرین یادداشت‌ها سال ۹۴ در این مجموعه قرار گرفتند! ضمن این‌که چند تن از دوستان و همکاران قدیمی منصور تهرانی گویا از گردآوری چنین مجموعه‌ای ناراحت هم شدند و خود را به کوچکی شناختن تهرانی زدند!

به هر ترتیب، این مجموعه، با کمک دوستان نازنینی جمع‌آوری شد که بابتش ابتدا از منصور تهرانی تشکر کنم که به رغم مشکلات و مشغله‌های فراوانش، عی، این هفت‌وگو را پذیرفت و با قطع و وصل شدن‌های تلفن، کنار آمد و در تمام این مدت هر بار سؤالی در قسمت ترانه‌ها پیش آمد بُردبارانه پاسخ داد. فاصله‌ی هفت‌وگو تا چاپ کتاب را صبوری کرد.

از دوستان نازنین **احسان سلطانی و حمید ناصحی** که در تمام قسمت‌های این مجموعه از تجربیات و طراوتشان استفاده کردم، بی‌نهایت سپاسگزارم. از **حمید بهمنیاری، حسن هارانی و احسان بهنیا** ممنونم که برای تکمیل مجموعه‌ی ترانه‌ها از آرشیو و اطلاعاتشان بهره‌ی فراوان بُردم.

یاشار هاشم‌زاده

تیرماه ۱۳۹۴